

1. בעניין שבין : ניר שלו

מרח' חורגין 18 רמת גן

2. האגודה לזכויות האזרח בישראל

רח' כנפי נשרים 3, ירושלים

טל': 02-6521218 ; פקס': 02-6521219

שניהם ע"י ב"כ עוה"ד נסראת דקואר ו/או דן יקיר
ו/או דנה אלכסנדר ו/או אבנר פינצ'וק ו/או מיכל
פינצ'וק ו/או עאוני בנא ו/או לילה מרגלית ו/או באנה
שגרי-בדארנה ו/או שרון אברהם-ויס ו/או לימור יהודה
ו/או סוניה בולוס ו/או עודד פלר ו/או טלי ניר ו/או גיל
גן-מור ;

להלן: "העותרים"

- נ ג ד -

1. המינהל האזרחי בגדה המערבית
2. מועצת התכנון העליונה
3. מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

באמצעות פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, רח' סלאח א-דין
ירושלים המזרחית
טל': 02-6208177 ; פקס': 02-6222385

להלן: "המשיבים"

עתירה מינהלית

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיבים, בהתאם להוראות חוק חופש המידע התשנ"ח-
1998 (להלן: "חוק חופש המידע"), למסור לעותרים מידע כמפורט להלן:

- (1) העתקים של כל 105 ההיתרים שהופקו לפלסטינים בשטח C החל מינואר 2000 עד
ספטמבר 2007 (להלן: "ההיתרים").
- (2) לציין אילו מבין ההיתרים ניתנו מכוח תוכניות המתאר הגליליות המנדטוריות (R/5, R/6, S/15 או R/1) (להלן: "התוכניות המנדטוריות"), זאת במקרה שהדבר אינו מצוין
בגוף ההיתרים עצמם.

ואלה נימוקי העתירה:

רקע עובדתי

העותרים

1. העותר 1 (להלן: "העותר") הינו תחקירן, שעובד בין היתר עם ארגוני זכויות ועמותות העוסקות בתחום זכויות תכנון, לרבות "במקום" ו"בצלם".
2. העותרת 2 (להלן: "האגודה") הינה עמותה, שמטרתה הגנה על זכויות האדם בישראל ובשטחים הכבושים.
3. העותרים, אשר שמו להן למטרה לחזק את הקשר בין זכויות האדם ומערכות התכנון במדינת ישראל ובשטחים הנתונים תחת שליטתה, להגן על זכויות תושבי ישראל ועל זכויות התושבים המוגנים בשטחים הכבושים, מבקשים לקבל מידע אשר יסייע להם לבחון את תקינות החלטותיהן של הרשויות במסגרת מהלכים אלה ואת מידת פגיעתן בזכויות האדם. המידע המבוקש בעתירה זו קשור לתהליך תכנונם של הכפרים הפלסטינים בשטח C, שהינו בתחום טיפולם והתעניינותם של העותרים, אשר שוקדים על שיפור המצב התכנוני בשטח זה, על מנת לתת מענה הולם למצוקות הדיור ולצורכי הפיתוח של התושבים הפלסטינים בשטח זה.

המשיבים

4. המשיב 1 (להלן: "המינהל האזרחי") הינו גוף שהוקם מכוח צו בדבר הקמת המינהל האזרחי (יהודה ושומרון) (מס' 947), התשמ"ב-1981, שתכליתו יצירת מסגרת לפעילות האזרחית במטרה לשרת את תושבי הגדה המערבית ולשפר את רווחתם.
5. המשיבה 2 היא הערכאה התכנונית העליונה לפי חוק תכנון ערים, כפרים ובניינים מס' 79 לשנת 1966 (להלן: "חוק התכנון הירדני"). משיבה זו היא הרשות אשר, על פי סעיף 6 לחוק האמור, מוסמכת, בין השאר, לאשר תוכניות מתאר אזוריות ומתאריות ולהמליץ על הכרזה בדבר מרחבי תכנון. בהתאם לסעיף 2(2) לצו בדבר חוק תכנון ערים, כפרים ובניינים (יהודה ושומרון) (מס' 418), תשל"א-1971 (להלן: "צו 418"), שביטל את קיומן של הועדות המחוזיות שפעלו באזור, קיבלה משיבה 2 לידיה את סמכויות הועדות המחוזיות, ובכלל זה סמכויות התכנון השוטף בערים ובכפרים ואישור תוכניות מפורטות בהתאם לחוק התכנון הירדני.
6. המשיב 3 הינו מפקד כוחות צה"ל באזור הגדה המערבית והסמכות החוקית העליונה באזור זה.

הפניות אל המשיבים בעניין היתרי בנייה בשטח C

7. בתאריך 12/6/07 פנה העותר בבקשה לפי חוק חופש המידע (להלן: "הבקשה הראשונה") לסרן צידקי ממך (להלן: "סרן ממך"), דובר המינהל האזרחי והממונה על חוק חופש המידע. בבקשה הראשונה התבקש הנמען למסור לידי העותר מידע תכנוני על אודות שטח C, אשר האחריות התכנונית בו הינה בידי המשיבים, וזאת כמפורט בפסקה הראשונה (סעיפים 1-4) של הבקשה הראשונה.

העתק מהבקשה הראשונה מצ"ב ומסומן כנספח ע/1.

8. משלא התקבלה תגובה כלשהי מהמינהל האזרחי או ממי מטעמו, שב העותר ופנה במכתב תזכורת בתאריך 17/7/07. מזכירתו של סרן ממך אישרה טלפונית את קבלת המכתב שנשלח בפקס.

9. בתאריך 22/8/07 פנתה גבי מיטל שרון מהאגודה לסרן ממך באמצעות הטלפון על מנת לברר מה עלה בגורל הבקשה הראשונה. בשיחה זו השיב סרן ממך, כי הבקשה הראשונה לא התקבלה במשרדו, וכי הוא למד עליה רק לאחר משלוח מכתב התזכורת. בשיחה זו מסר סרן ממך לגבי שרון את פרטי חשבון הבנק, שבו יש להפקיד את האגרה עבור קבלת המידע.

10. בתאריך 30/8/07 הופקדה האגרה בחשבון בנק הדואר, שאת פרטיו מסר סרן ממך. בתאריך 2/9/07 נשלח לידי סרן ממך מכתב נוסף בפקס, ובו העותר הודיע לו על אודות תשלום האגרה. למכתבו צירף העותר העתק של קבלת התשלום. גם הפעם אישרה עינב, מזכירתו של סרן ממך, כי הפקס התקבל במשרדו.

11. בתאריך 8/11/07, ולאחר שלא התקבלה תגובה כלשהי לבקשה הראשונה, פנה עו"ד עודד פלר מהאגודה, בשמו של העותר, אל המינהל האזרחי. במכתבו זה פירט עו"ד פלר את שרשרת הפניות בנושא וביקש לקבל בדחיפות את המידע שהתבקש בבקשה הראשונה.

העתק מהמכתב מצ"ב ומסומן כנספח ע/2.

12. התשובה מטעמו של סרן ממך למכתבו של עו"ד פלר נשלחה לאגודה ב-19/11/07. תשובה זו כללה את הנתונים אשר נדרשו בבקשה הראשונה, וזאת כמפורט להלן:

- א. **המספר הכולל של בקשות להיתרי בנייה** שהוגשו למוסדות התכנון במינהל האזרחי (מועצת התכנון העליונה; ועדות המשנה שלה, כולל ועדת המשנה לפיקוח; וכל גוף תכנון אחר במינהל האזרחי) על ידי פלסטינים בשטח C, בשבע השנים האחרונות (2000-2007).
- ב. **המספר הכולל של היתרי הבנייה** שניתנו לפלסטינים בשטח C בשבע השנים האחרונות (2000-2007).
- ג. **המספר הכולל של צווי הריסה שהוצאו** למבנים שהקימו פלסטינים בגין עבירות על חוקי התכנון והבנייה בשטח C בשבע השנים האחרונות (2000-2007).
- ד. **המספר הכולל של צווי הריסה**, כאמור בסעיף ג' לעיל, **שמומשו** לגבי מבנים שהקימו פלסטינים בשטח C בשבע השנים האחרונות (2000-2007).

העתק מהתשובה מצ"ב ומסומן כנספח ע/3.

13. על סמך הנתונים דלעיל, פנה העותר בתאריך 2/12/07 בבקשה נוספת למידע (להלן: "הבקשה השנייה") למינהל האזרחי. הצורך בבקשה השנייה קם לאור התשובה לעיל לבקשה הראשונה. בעיקרה, הבקשה השנייה נועדה להבהיר נתונים שנמסרו בתשובה לעיל. בבקשה השנייה ביקש העותר לקבל מידע על אודות שלושה נושאים עיקריים:

האחד – מידע נוסף ביחס לטענה (שנכללה בתשובה לבקשה הראשונה) ולפיה לכ-90 כפרים פלסטיניים בשטח C יש תוכניות מתאר מאושרות. העותר ביקש מידע מפורט על תוכניות אלו, לרבות שמות הכפרים, מספרי התוכניות, סוג התוכניות, תאריכי פרסומן להפקדה ולמתן תוקף ועוד.

השני – העותר ביקש להמציא לו העתקים מ-105 היתרי הבנייה אשר לטענת המינהל האזרחי (סעיף ב לתשובה לבקשה הראשונה) ניתנו לפלסטינים בשטח C בין השנים 2000 ו-2007. בנוסף לכך ביקש העותר לקבל פרטים באשר לכפרים שבהם הוצאו ההיתרים, לתוכניות שמתוקפן הונפקו ולמקרקעין שבהם הוצאו ההיתרים (האם הם רשומים בטאבו או לא).

השלישי – להבהיר האם במונח "איתור" כוונת המינהל האזרחי למבנה, או שמא משמעות המונח אחרת.

העתק מהבקשה השנייה מצ"ב ומסומן כנספח ע/4.

14. בתאריך 27/1/08, לאחר שהעותר לא קיבל תגובה כלשהי לבקשתו, נשלחה למינהל האזרחי תזכורת, שבה הודגשה החובה להגיב לבקשת העותר במועדים הקבועים בחוק חופש המידע.

העתק התזכורת רצ"ב ומסומן כנספח ע/5

15. בתאריך 12/2/08 נתקבלה בפקס תגובתו של המינהל האזרחי לבקשה השנייה. באותו מועד יזם העותר שיחה טלפונית עם סרן ממך, כדי להבהיר נקודות שלא היו ברורות דיין בתגובה הנ"ל. בשיחה זאת הובהר לעותר כי לתגובת המינהל האזרחי שני נדבכים: **האחד**, דרישה בדבר תשלום כספי נוסף עבור המידע ביחס לתוכניות שאושרו עבור 90 הכפרים הפלסטיניים בשטח C. **ואילו השני**, **סירוב להמציא לעותר העתקים מ-105 היתרי הבנייה או כל מידע לגביהם, וזאת בטענה כי לצורך איתור המידע ואיסופו "נדרשת הקצאת משאבים חריגה ובלתי סבירה"**. בנוסף לכך הבהיר סרן ממך בתגובתו כי במונח "איתור" הכוונה היא למבנה, ובכך השיב למעשה על השאלה השלישית שנכללה בבקשה השנייה.

העתק מהתגובה הנ"ל מצ"ב ומסומן כנספח ע/6.

16. למחרת, קרי בתאריך 13/2/08, פנה העותר למינהל האזרחי במכתב שבו הוא צמצם את בקשתו השנייה. ככל שהדבר נוגע לנושא הראשון (התוכניות לכפרים), הודיע העותר כי יסתפק בשמות הכפרים ובמספרי התוכניות שאושרו. ככל שהדבר נוגע לנושא השני (היתרי הבנייה), עמד העותר

על דעתו כי ברצונו לקבל העתקים מכל 105 היתרי הבנייה. עם זאת, העותר צמצם באופן משמעותי את בקשתו בעניין המידע הנוסף ביחס להיתרים הללו, והודיע כי יסתפק בכך שיצינו אילו היתרים הוצאו מכוח תוכניות המתאר הגליליות המנדטוריות שחלות בשטח C.

העתק מהפניה של העותר מצ"ב ומסומן **כנספח ע/7**.

17. בתאריך 5/3/08 נשלחה תשובתם של המשיבים, אשר נתקבלה בפקס אצל העותר בתאריך 6/3/08. **בתשובתם עמדו המשיבים על סירובם להמציא לעותר מידע כלשהו בדבר ההיתרים שהוצאו, בטענה כי "איסוף ההיתרים מכלל הגזרות דורש הקצאת משאבים חריגה ובלתי סבירה"**.

העתק מהמכתב הנ"ל מצ"ב ומסומן **כנספח ע/8**.

18. בתאריך 16/3/08 שלח העותר למינהל האזרחי מכתב (הנושא את התאריך 14.3.2008) שאליו נלווה העתק מקבלה בגין תשלום על סך 848 שקלים שנדרשו עבור המידע בעניין התוכניות שאושרו לכפרים. במכתבו הדגיש העותר כי אין לפרש את הפקדת התשלום האמור כהסכמה כלשהי מצדו בעניין סירוב המשיבים להיענות לבקשה בעניין היתרי הבנייה.

העתק מהמכתב מצ"ב ומסומן **כנספח ע/9**.

19. עניינה של העתירה הנוכחית נוגע אפוא אך ורק לבקשתו של העותר בעניין 105 היתרי הבנייה אשר לטענת המשיבים, ניתנו על ידם לפלסטינים בשטח C בין השנים 2000 ו-2007.

הטיעון המשפטי

20. ביסודה של עתירה זו עומדת הזכות למידע שכל אזרח ותושב בישראל נהנה ממנה. על מעמדו של חוק חופש המידע ועל הזכות למידע והרציונלים העומדים בבסיסה עמדה כב' השופטת ע' ארבל בעע"ם 7024/03 עו"ד אריה גבע נ' יעל גרמן, ראש העירייה הרצליה ואח'. וכך כתבה:

"11. חוק חופש המידע שנחקק בשנת 1999 מהווה תמוכה נוספת של המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל, בהיותו עוגן חוקי לזכותם של אזרחי ישראל ותושביה לקבל מידע מרשויות ציבור. עם זאת, את שורשיה של זכות זו נמצא בשיטתנו המשפטית עשורים קודם לכן. וכך לימדונו ראשונים:

'מן הדין לשאול, היכן האסמכתה כחוק השוללת מהאזרח את הזכות לעיין בחומר, שבידיעתו יש לו ענין לגיטימי. כל "הסודיות" הזו, המקימה מחיצה ופורשת מסך בין השלטון והאזרח, לא יכירנה מקומה במינהל תקין במשטר חופשי. יש ומן הסתם היא נובעת מגאוות השררה ויש והיא נותנת מקום לחשד שבאמת יש מה להסתיר. מקום שמוצדק השלטון שלא לגלות חומר, עליו לטעון לגביו את טענת החיסוי... מן המפורסמות הוא שהיום מצמצמים את מקרי החיסוי עד כמה שאפשר' (דברי השופט ויתקון, בג"ץ 337/66 עזבון קלמן פיטל נ' ועדת השומה שליד עיריית חולון ועיריית חולון, פ"ד כא(1) 69, 71 (1967)).

ובעניין אחר:

'הטענה כי באין חובה חוקית לגלות, רשאי אני לכסות ולא לגלות - יכול ותישמע מפי אדם או תאגיד פרטי... אבל אין היא נשמעת מפי רשות הממלאת תפקיד על-פי דין. לא הרי רשות היחיד כהרי רשות הציבור, שזו בתוך שלה היא עושה, ברצותה מעניקה וברצותה מסרבת, ואילו זו כל כולה לא נוצרה כי אם לשרת את הכלל, ומשלה אין לה ולא כלום: **כל אשר יש לה מופקד בידיה כנאמן, וכשלעצמה אין לה זכויות או חובות נוספות על אלה, או שונות ונפרדות מאלה, אשר הן נובעות מנאמנות זו או הוקנו לה או הוטלו עליה מכוח הוראות חקוקות'** (דברי השופט ח' כהן, בג"צ 142/70 שפירא נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין, ירושלים, פ"ד כח(1) 325, 331 (1971)).

חוק חופש המידע, כפי שעוד יובהר, בא להוסיף נדבך על זה הקיים. **על זכותו של אדם לקבל לידי מידע שיש לו נגיעה ישירה אליו או אינטרס אישי בו, זכות שזכתה להכרה עובר לחקיקת החוק בפסיקה... הוסיף החוק וקבע את זכותם של אזרחי ישראל ותושביה לקבל לידיהם מידע המצוי בידי רשויות ציבור בעניינים שאין להם נגיעה ישירה אליהם. מדובר איפוא בזכות שפרישתה רחבה, ואשר משקפת את ההכרה בצורך בפעולה של רשויות הציבור בשקיפות מלאה שלשמו אומץ כלל של גילוי, בכפיפות לחריגים אליהם אדרש בהמשך.**

היקפה רחב הידיים של הזכות למידע בהתאם לחוק משקף את ראיית הזכות כחיונית לקיומו ולתפקודו התקין של המשטר הדמוקרטי. חשיבות זכותו של הפרט לנגישות למידע המצוי בידיהן של רשויות ציבור נגזרת במידה ניכרת מכך שבקיומה מותנית יכולתו של אותו פרט לממש ולהגשים חירויות אחרות הנתונות לו.

12. בבסיסה של הזכות למידע מספר רציונלים עיקריים: ראשית, **הזכות למידע נתפשת כחיונית לצורך הגשמת זכות היסוד החוקתית של הפרט לחופש הביטוי...** בלא נגישות למידע יקשה על הפרט לבחון העובדות והנתונים הנוגעים לנושאים שונים, לגבש באופן מושכל את עמדותיו ודעותיו ולהביען...

ועוד:

'שלטון הנוטל לעצמו את הרשות לקבוע מה טוב לאזרח לדעת, סופו שהוא קובע גם מה טוב לאזרח לחשוב; ואין סתירה גדולה מזו לדמוקרטיה אמיתית, שאינה "מודרכת" מלמעלה' (בג"צ 243/62 אולפני הסרטה בישראל בע"מ נ' גרי, פ"ד טז(4) 2416, 2407 (1962)).

חופש המידע הינו תנאי להגשמתה של זכות הציבור לדעת, ובהמשך ליכולתו של ציבור זה לבטא דעותיו ועמדותיו (בג"צ 5771/93 ציטרין נ' שר המשפטים, פ"ד מח(1) 661, 673; זאב סגל "זכות האזרח לקבל מידע בעניינים ציבוריים" עיוני משפט י (1984) 625). וכפי שציין השופט ריבלין בע"מ 6013/04 מדינת ישראל – משרד התחבורה נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ (לא פורסם, 2.1.06), להלן: עניין משרד התחבורה), **בפראפרזה על דברים שאמר בעניין אחר הנשיא ברק: 'לא מידע אין דעה, בלא דעה אין ביטוי, ללא ביטוי אין שכנוע, ללא שכנוע אין התמודדות, ובאין התמודדות קיים חשש שהאמת לא תצא לאור' (שם). אכן, המשטר הדמוקרטי חפץ בקיומו של שיח ציבורי, בהחלפת דעות, בכך שהפרט יגבש לו תפיסת עולם בסוגיות שונות, יפעל למימושן באמצעים המקובלים ויגלה מעורבות ציבורית. כל אלה לא ייתכנו מבלי שתתאפשר לציבור גישה למידע.**

רציונל נוסף שבבסיס הזכות למידע הינו תפישת הרשות כנאמן הציבור המחויב בראש ובראשונה לאינטרס הציבור ולא לאינטרס הפרטני של הרשות. המידע הנאסף בידי הרשות לטובת הציבור כולו הוא נאסף ולטובת כל אחד מיחידיו (ע"מ 8282/02 הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ נ' מדינת ישראל, משרד מבקר המדינה, פ"ד נח(1) 465, 470 (2003); עניין המועצה להשכלה גבוהה, פסקה 8 לפסק דינה של השופטת חיות). **הרשות הציבורית מחזיקה את המידע בנאמנות עבור הציבור, אולם הציבור, כבעל המידע, זכאי לנגישות אל אשר שלו הוא (הלל סומר "חוק חופש המידע: הדין והמציאות" המשפט ח (תשס"ג) 435, 437 - 438).**

על אלה יש להוסיף, כי הזכות למידע הינה אמצעי חשוב ומהותי ביכולתו של הציבור להפעיל פיקוח ובקרה על רשויות הציבור ולקחת חלק בעשייה השלטונית. לפרסום החלטות הרשות ומדיניותה יש חשיבות הן מאחר שלאורן יכול הפרט לתכנן התנהלותו ולקבל החלטות מושכלות, הן מאחר שיש חשיבות וערך לידיעת הרשות כי ההחלטה או המדיניות תיחשפנה לעיני כל – אלה משפיעים על תוכן ההחלטות” (ההדגשות הוספו, נ.ד.).

21. בענייננו אין מדובר במידע, אשר חלים סייגים על מסירתו, במידע סודי או במידע שאין לגלותו על פי דין. בהחלטתם לדחות את בקשת העותר בעניין היתרי הבנייה מסתמכים המשיבים על סעיף 8 לחוק חופש המידע, הקובע כי **”רשות ציבורית רשאית לדחות בקשה לקבלת מידע באחד מאלה: (1) הטיפול בה מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה”**. העותר יטען, כי ההסתמכות על סעיף זה שבחוק נעשתה ללא בסיס עובדתי של ממש, וכי בכל מקרה, זכותו לקבל את המסמכים שהתבקשו גוברת על השקעת המשאבים הנדרשת מצד המשיבים.
22. טענתם העיקרית של המשיבים היא כאמור כי **”איסוף ההיתרים מכלל הגזרות דורש הקצאת משאבים חריגה ובלתי סבירה מצד המינהל האזרחי”** (נספח ע/8, סעיף 1(א)). מתשובתם זאת עולה כי ההיתרים ניתנו על ידי גופים שונים ומפוזרים במינהל האזרחי, ולפיכך קיים קושי באיתורם ובאיסופם. דא עקא שטענה זאת סותרת לא רק את המצב העובדתי והחוקי השורר בשטחים הכבושים, אלא גם את דברי המשיבים עצמם בתשובתם לבקשה הראשונה.
23. מוסדות התכנון של המינהל האזרחי יונקים את סמכותם מצו 418 (ראו סעיף 5 לעיל), שתיקן את חוק התכנון הירדני החל בשטחים הכבושים. על פי הצו, מוסד התכנון הראשי בשטחים הכבושים הינו מועצת התכנון העליונה (מת”ע, המשיבה 2). מתוקף סעיף 7(א) לצו 418 מינתה מת”ע כמה וכמה ועדות משנה “לעניינים מסוימים”, ובהן ועדת המשנה לפיקוח וועדת המשנה לתכנון מקומי, האחראיות על המגזר הפלסטיני.
24. עד לאמצע שנות ה-90 של המאה הקודמת, פעלו במסגרת המינהל האזרחי כמה ועדות תכנון כפרים – כל אחת בנפה אחרת – אשר מסמכותן היה להוציא היתרי בנייה לפלסטינים מכוח תוכניות מאושרות, זאת לפי סעיף 2 לצו. ואולם, לאחר הסכמי הביניים עם הרשות הפלסטינית (1995) והארגון מחדש במינהל האזרחי (1996), כל הוועדות האזוריות לתכנון כפרים (האחראיות להוצאת היתרי בנייה בכפרים הפלסטינים) וסמכויותיהן הועברו לוועדת המשנה לפיקוח ולוועדת המשנה לתכנון מקומי – **שתיהן נמצאות ופועלות במשרדי המינהל האזרחי בבית אל**.
25. **מכאן עולה בבירור כי טענת המשיבים, ולפיה המנגנון שמפיק היתרי בנייה לפלסטינים בשטח C הוא מערכת מבוזרת, ועל כן נדרשת השקעת משאבים רבה לאיתור ההיתרים מהגזרות השונות ולאיסופם, נטולת כל בסיס**. בניגוד לתשובת המשיבים, אין כל צורך באיסוף ההיתרים מהגזרות השונות, שכן כל ההיתרים שבהם מדובר הוצאו על ידי ועדות משנה של מועצת התכנון העליונה שסמכויותיהן חלות על כל שטח C ואשר נמצאות ופועלות כאמור במשרדי המינהל האזרחי בבית אל. לדיון נרחב במבנה מוסדות התכנון במינהל האזרחי ובסמכויותיהן של ועדת

המשנה לפיקוח ושל ועדת המשנה לתכנון מקומי, ראו את פסק הדין בבג"צ 10408/06 מוסטפא קבהה נ' מועצת התכנון העליונה, שאף ממנו עולה בבירור כי מוסדות התכנון היחידים בשטח C שבסמכותם להנפיק היתרי בנייה לפלסטינים הם שתי ועדות המשנה האמורות.

26. זאת ועוד: בתשובתם לבקשה הראשונה (נספח 3/ע, סעיף 2(ב)) ציינו המשיבים, בהתייחסם ל-105 ההיתרים שהנפיקו לפלסטינים בשטח C, כי "רובן של הבקשות [להיתר] נפתחו בעקבות קבלת התראות על בנייה בלתי חוקית בשטחים פתוחים, בתחומי צוויים, על אדמות מדינה וכיו"ב, ומכאן גם שרובן לא אושרו... במרבית המקרים התושבים הפלסטינים המתגוררים בתחומי הכפרים שבשטחי C אינם פונים למינהל האזרחי לצורך מתן היתרי בנייה" (ההדגשה נוספה).

27. יוצא איפוא כי לפי המידע שבידי המשיבים עצמם, רוב 105 ההיתרים (אם לא כולם) נשוא העתירה הנוכחית הונפקו רק לאחר שהמבנים כבר הוקמו בלי היתר ולאחר שבעליהם קיבלו "התראות על בנייה בלתי חוקית". המצב החוקי והעובדתי הוא שהגוף היחיד שמפעיל אכיפה נגד בנייה פלסטינית שבוצעה בלי היתרים בשטח C הוא ועדת המשנה לפיקוח. בעקבות הוצאת צו להפסקת עבודה ניתנת לבעל המבנה האפשרות להגיש בקשה להיתר. ועדת המשנה לפיקוח דנה בבקשה ומחליטה אם לאשרה או לדחותה. במקרה של סירוב למתן היתר בנייה, רשאי המבקש להגיש ערר שנדון בפני ועדת המשנה לתכנון מקומי. מדברי המשיבים עצמם עולה כי זהו ההליך שהתרחש בעניינם של רוב 105 ההיתרים שגילויים מתבקש בעתירה הנוכחית.

רצ"ב כדוגמא צו הפסקת עבודה שהוציאה ועדת המשנה לפיקוח ואשר מאפשר לבעלי המבנה שהוקם בלי רישיון להגיש בקשה להיתר בעניינו ומסומן כנספח 10/ע.

28. לפיכך, מדברי המשיבים עצמם עולה כי היתרי הבנייה ניתנו על ידי ועדת המשנה לפיקוח ו/או על ידי ועדת המשנה לתכנון מקומי. וממילא, כאמור לעיל, אלה שני הגופים היחידים של המינהל האזרחי שמוסמכים, בתקופה הרלוונטית לבקשה, להוציא היתרי בנייה לפלסטינים בשטח C.

29. כאמור, שתי ועדות המשנה הללו פועלות באותו מתחם פיזי ומינהלי במשרדי המינהל האזרחי בבית אל. לטענת המשיבים, ולפיה נדרשת כביכול עבודה נרחבת לצורך איתור ההיתרים בגזרות השונות, אין אפוא כל בסיס עובדתי, מאחר שמוסדות התכנון שהוציאו את ההיתרים (ואשר מחויבים לפי חוק לשמור העתקים מהם) נמצאים במשרדי המינהל האזרחי עצמו.

30. העותר יטען כי טענת המשיבים בדבר "הקצאת משאבים חריגה ובלתי סבירה" נטענה בעלמא, ללא תשתית עובדתית הולמת ומתאימה וללא ביסוס ממשי. ההסתפקות במשפט לאקוני נוסח הטענה דלעיל, אין בה כדי לפטור את המשיבים מחובתם לספק את המידע לעותרים. זכותם של העותרים מקבלת משנה תוקף בעידן הממוחשב, שבו ההיתרים שמורים ונמצאים במאגרי מידע ממוחשבים אצל המשיבים. בעת"מ (ת"א) 1416/06 חיה קורנוויץ נ' עיריית פתח תקוה דחה בית המשפט המחוזי טענה זהה של העירייה, לפיה הטיפול במידע שנתבקש על ידי העותרת מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה. בית המשפט פסק שם כדלקמן (סעיף 10):

"טענת העותרת לפיה קיימים היום מאגרי מידע ממוחשבים המסוגלים להנפיק נתונים היא טענה סבירה, אם לא יותר מכך. אם רצתה המשיבה לטעון כי המצאת המידע כרוך בעבודה ידנית מרובה, היה עליה להגיש תצהיר התומך ומפרט את התגובה".

ובהמשך (בסעיף 12):

"משהסתפקה המשיבה בתגובה כללית על עומס, השקעת משאבים בלתי סבירה, שיבוש תפקוד הרשות וטיעונים נוספים מסוג זה, כשאלה לא פורטו ובמיוחד, לא נתמכו בתצהיר, לא הוכיחה המשיבה כי בענייננו מתקיימים החריגים לחוק וכי היא פטורה ממתן המידע".

31. כב' נשיאת בית המשפט המחוזי, השופטת ארד, דחתה טענה דומה אשר הועלתה מפי הממונה על חוק חופש מידע במשרד המשפטים, וזאת בעת"מ (י-ס) 814/07 אליצור סגל נ' מ"י-משרד המשפטים ואח' (מאגר נבו), והיא כתבה שם כהאי לישנא:

"הזכות לקבל מידע המצוי בידי הרשות היא זכות רבת חשיבות המבוססת על טעמים כבדי משקל. משכך, אין לקבל את הטענה לפיה גילוי של מידע מבוקש כרוך בהקצאת משאבים בלתי סבירה מקום בו היא נטענת ללא בסיס ראייתי של ממש, שאחרת קיים חשש כי טענה זו תשמש את הרשות כל אימת שהיא, מסיבה זו אחרת, מבקשת להימנע מגילוי מידע המצוי בידיה. זאת ועוד, מקובלת עלי טענת העותר לפיה בבחינת טענת הרשות לפי סעיף 18(1) לחוק יש לנקוט במשנה זהירות, שכן בהתאם להוראות סעיף זה, אותו גוף שבידו מצוי המידע, והוא זה שיהיה עליו להשקיע משאבים על מנת לגלותו, לעיתים בניגוד לרצונו, הוא גם זה שהוטל עליו להעריך האם מדובר בהשקעת משאבים בלתי סבירה. לכן יש לקבוע כי רק השקעת משאבים ניכרת, שאינה עומדת ביחס מידתי לחשיבות המידע הספציפי המבוקש, יכולה להצדיק דחיית בקשה לגילוי מידע... ראוי שרשות ציבורית תוכל לדחות בקשה לקבלת מידע רק אם השקעת משאבים רבים תהא בלתי סבירה באופן מפליג" (ההדגשה הוספה, נ.ד.).

בסוף כתבה כב' השופטת כדלקמן:

"הגעתי למסקנה כי יש לגלות את המידע חרף העובדה כי הדבר יצריך הקצאת משאבים מסוימת מצד המשיבים".

32. מעל ומעבר לאמור לעיל, העותר יטען כי אפילו נדרשה השקעת משאבים רבה מצד המשיבים לצורך איתור המסמכים (עובדה המוכחשת מכל וכל), אין המדובר בהקצאת משאבים "בלתי סבירה" לפי חוק חופש המידע, ומחובתם של המשיבים לספק לו את המידע האמור.

33. עיון בהיתרי בנייה הוא פעולה יומיומית שמתבצעת בלא כל קושי בעשרות ועדות מקומיות לתכנון ולבנייה בתחומי מדינת ישראל. כידוע, כל אזרח רשאי לעיין בתיקי בניין הנמצאים במשרדי הוועדות המקומיות, ולעיין בכל המסמכים הנמצאים בהם, לרבות בהיתרי בנייה שניתנו. העותר עצמו ביצע פעולה זאת פעמים רבות, הן במשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה רמת גן והן במשרדי הוועדה המקבילה בעיר תל אביב-יפו. **יודגש כי לצורך עיון בתיקי בניין, המעיין לא**

נדרש להוכיח זיקה כלשהי למקרקעין או לבניין, ואף לא להגיש בקשה מיוחדת. בוועדות מקומיות רבות, הדבר אף אינו כרוך בתשלום אגרה כלשהי.

34. זכות העיון האוניברסלית בתיקי בניין, לרבות בהיתרי בנייה הכלולים בהם, עוגנה גם בפסיקה. כך לדוגמה, בתפ 2363/03 **מדינת ישראל נ' אפרים קליין ואח'** קבע בית המשפט, בפוסלו מדיניות שהיתה נהוגה בעבר אצל הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה רמת גן, כי **"תיקי הבניין במחלקת הנדסה של עירייה הנם מסמכים ציבוריים שכל אחד החפץ רשאי לעיין בהם"**.

העתק של ההחלטה הנ"ל מצ"ב ומסומן **כנספח ע/11**.

35. המציאות היא אפוא שעיון בהיתרי בנייה והעתקתם הינן פעולות, אשר בתחומי המדינה, כלל אינן מצריכות הליכים לפי חוק חופש המידע. העותר ציין עובדה זאת בפני המשיבים, במכתבו מה- 13/2/08 (נספח ע/7), שם נכתב בין היתר: **"בעניין היתרי הבנייה, ברצוני להזכיר כי מדובר במסמכים שבתחומי ישראל, כל אזרח רשאי לעיין בהם חנם ולצלמם במשרדי הוועדות המקומיות, בלי צורך בהליכים לפי חוק חופש המידע. לפיכך אני סבור כי גם אם הדבר כרוך בהשקעת משאבים, עליכם להיענות לבקשתי המתוקנת"**.

36. אמנם החוק הישראלי אינו חל בשטח C, אולם בית המשפט העליון קבע פעמים רבות כי הרשויות הישראליות הפועלות באיזור כפופות למשפט המינהלי הישראלי (ר' למשל סעיף 24 בפסק הדין בבג"צ 2056/04 **מועצת הכפר בית סוריק ואח' נ' ממשלת ישראל**). **לאור זאת יטענו העותרים, כי סירובם של המשיבים להיענות לבקשתם אינו סביר. אין זה מתקבל על הדעת שהמשיבים יסרבו למסור לעותרים מידע, אשר בתחומי ישראל ובהתאם למשפט המינהלי הישראלי, הוא בבחינת נחלת הכלל וגילוי אינו מצריך הליכים לפי חוק חופש המידע.**

37. המינהל האזרחי היה חייב להיות ערוך לכך שתינתן זכות עיון חופשית בהיתרי בנייה שניתנו על-ידו, ומשלא עשה כן, אין הוא רשאי להסתמך על הטענה בדבר **"הקצאת משאבים בלתי סבירה"** הנדרשת כביכול כדי לאתר את היתרי בנייה הללו.

38. אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים כאמור בראש עתירה זו. כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בתשלום שכ"ט עו"ד והוצאות משפט בתוספת מע"מ כחוק.